

V Bruseli 15. 7. 2015
COM(2015) 340 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Otvorenie verejnej konzultácie o novej koncepcii trhu s energiou

{SWD(2015) 142 final}

1. VÍZIA TRANSFORMÁCIE SYSTÉMU ELEKTRICKEJ ENERGIE

Junckerova Komisia vo svojich politických usmerneniach označila za jeden zo strategických cieľov vytvorenie odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti klímy.

Túto ambíciu potvrdil aj Pracovný program Komisie na rok 2015¹ a ďalej bola rozpracovaná v Rámcovej stratégii odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy², s cieľom vytvoriť podmienky spoľahlivej a cenovo dostupnej energie pre všetkých, uplatniť zásadu efektívnosti na prvom mieste a spraviť z Európskej únie svetového lídra v oblasti obnoviteľnej energie. Dosiahnutie týchto cieľov si bude vyžadovať hĺbkovú transformáciu európskeho energetického systému vrátane pretvorenia európskeho trhu s elektrinou, zvýšenia predvídateľnosti prepojením veľko- a maloobchodu, ale aj prilákania ďalších investícií. Prispeje to k novému smerovaniu s dôrazom na európskych spotrebiteľov energie v zmysle súbežného oznámenia COM(2015) 339.

Európska elektrizačná sústava prechádza obdobím zásadných zmien. Od prijatia tretieho balíka predpisov pre vnútorný trh s energiou³ posilnili politické rozhodnutia v oblasti elektriny konkurenciu i cezhraničné toky elektriny. Veľkoobchodné trhy sa čoraz viac vyznačujú spravodlivou a otvorenou súťažou, ktorá sa (hoci stále nedostatočne) začína udomácňovať aj v maloobchode. Vďaka zavedeniu tzv. „prepojenia trhu“ a pridelovania kapacity „na základe tokov“ možno s elektrinou obchodovať po celej Európe efektívnejšie. Obnoviteľné zdroje sa zároveň stali jedným z najvýznamnejších zdrojov elektriny, a to vďaka smernici o obnoviteľných zdrojoch energie⁴, ale aj úsiliu členských štátov hlásajúcich prechod na nízkouhlíkový energetický systém.

Všetko sú to prvky energetického systému zameraného na budúcnosť, no kým bude energetická pôda pripravená, Európa sa musí popasovať so závažnými výzvami. Aby sme ich zvládli a plne využili potenciál, musíme sa opäť zamyslieť nad organizáciou a reguláciou európskeho systému elektrickej energie a trhov s elektrinou.

¹ COM(2014) 910 final zo 16.12.2014.

² COM(2015) 80 final z 25.02.2015.

³ Tretí energetický balík pozostávajúci zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55 – 93; nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 z 13. júla 2009 o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1228/2003, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 15 – 35; nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 1 – 14, ako aj smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES, Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16 – 62.

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES. Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16 – 62.

Aktuálny trhový model pochádza z čias, keď bolo hlavným cieľom, aby veľké centralizované elektrárne (zväčša na fosílné palivá) zásobovali potrebnou elektrinou každú domácnosť a podnik v určitej oblasti – obyčajne v členskom štáte. V tomto modeli bola úloha odberateľov (domácností, podnikov a priemyslu) skôr pasívna. Dnešný prechod na decentralizovanú výrobu zvyšuje počet hráčov na trhu a mení aj zaužívané trhové roly. Trh s elektrinou sa musí tejto novej realite prispôbiť – musí plne integrovať všetky aspekty vrátane pružnej spotreby, poskytovateľov energetických služieb i obnoviteľných zdrojov energie. Konkrétnym príkladom je flexibilita, ktorá umožní priemyselným odberateľom účasť na trhu a priamy osah z posilnenia konkurencie. Vyžaduje si to účinný rámec regulácie a riadenia, ktorý zníži potrebu intervencií vrátane kapacitných mechanizmov.

Plne fungujúci európsky trh by mal umožniť voľný tok elektriny tam, kde ju najviac potrebujú, chcú a ocenia. Mal by čo najviac využívať prínos cezhraničnej konkurencie a vysielat tie správne signály a stimuly na podporu správnych investícií. Okrem toho by mal zabezpečiť, aby sa elektrina poskytovala len na základe trhových signálov. Dnes to tak vždy nie je. Hoci tam, kde sú trhy prepojené, sa korelácia veľkoobchodných cien zvyšuje, absolútne cenové hladiny sa výrazne líšia aj na susediacich trhoch a cenové rozpätia neklesajú. Viac treba urobiť aj pre zaistenie dostatočného prepojenia sietí a podporu dlhodobej stability v záujme investícií do energetiky ako takej.

Ciele na rok 2030, ktoré schválila Európska rada v októbri 2014⁵ – aspoň 40 % zníženie domácich emisií skleníkových plynov, aspoň 27 % podiel obnoviteľných zdrojov na spotrebe energie na úrovni EÚ a aspoň 27 % zvýšenie energetickej efektívnosti – odrážajú vysoké ambície. Znamená to, že zmeny systému elektrickej energie v prospech dekarbonizácie budú musieť nielen pokračovať, ale stupňovať sa. Splnenie energetických a klimatických cieľov EÚ na rok 2030 znamená, že podiel obnoviteľných zdrojov pravdepodobne dosiahne až 50 % vyrobenej elektriny. Dnešné trhy nie sú ani na strane výroby, ani na strane spotreby dosť pružné na to, aby takýto zvýšený podiel obnoviteľnej energie absorbovali. Nová trhová štruktúra by mala zaistiť, aby trhy s energiou tento prechod plne podporili pri čo najnižších nákladoch. To možno dosiahnuť odstránením zvyšných prekážok pre obnoviteľné zdroje energie a zaistením správnych trhových signálov pre dostatočné investície do pružnej kapacity potrebnej na zvládnutie rastúceho podielu variabilných obnoviteľných zdrojov v systéme. Na úspešnú a čo najúspornejšiu integráciu obnoviteľných zdrojov energie treba najskôr dobre fungujúce krátkodobé trhy s elektrinou (od denného trhu, kde sa obchoduje s dodávkami nasledujúceho dňa, až po samotný okamih spotreby), ktoré v plnej miere využívajú flexibilné technológie.

Potenciál energetickej efektívnosti sa zohľadňuje vo všetkom rozhodovaní v súvislosti s energetickou úniou (ktorá sa riadi zásadou energetickej efektívnosti na prvom mieste). Napriek tomu sa predpovedá nárast dopytu po elektrine, keď odberatelia prejdú na elektrinu z iných zdrojov. V rámci prehodnotenia trhovej štruktúry sa teda musia vytvoriť podmienky pre ďalšie znižovanie spotreby energie v EÚ a zároveň nákladovo účinnú integráciu nových typov pružnej spotreby na trh.

Objavujú sa navyše nové podporné technológie ako inteligentné siete, meracie systémy a domovy či zariadenia na vlastnú výrobu a akumuláciu, ktoré dajú kľúč od transformácie

⁵ Dokument EUCO 169/14.

energetického systému do rúk občanom. Tí nové technológie využijú nielen na zníženie účtov za energiu, ale aj na aktívnu účasť na trhu. A trh to musí podporovať.

Štruktúra trhu EÚ by mala zaisťovať, aby energetické potreby malých i veľkých odberateľov dokázali naplniť inovačné spoločnosti a spoľahliví sprostredkovatelia po celej Európe. Tí by sa mali chopiť príležitostí, ktoré prinášajú nové technológie a dôraz na spotrebiteľa, aby vytvorili a ponúkli nové produkty a služby. To pomôže zabezpečiť nový prístup s dôrazom na spotrebiteľa, ktoré dokáže prepojiť jednotlivé prvky stratégie energetickej únie: vznik pracovných miest založený na výskume a inovácii, ale aj presadenie energetickej efektívnosti ako priority našich politík.

Naším cieľom je plná integrácia obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy. Na to sa treba uistiť, že trhy sú na obnoviteľné zdroje pripravené, a podporovať ich účasť na trhoch s elektrinou za rovnakých podmienok, ako majú tradičné zdroje.

To bude znamenať vytvorenie nového rámca, ktorý zabezpečí trhové opatrenia:

- vhodné pre celoeurópsky prepojený trh s elektrinou, ktorý vysiela jasné cenové signály pre nové investície a podporuje ďalší rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov,
- na podporu regionálnej spolupráce a koordinácie energetických politík,
- v záujme spolupráce pri rozvoji obnoviteľných zdrojov, a to aj v oblasti systémov podpory,
- na zaistenie bezpečnosti dodávok elektriny v obojstrannom európskom rozmere.

Táto iniciatíva je jedným z hlavných akčných bodov stratégie energetickej únie⁶. Prijíma sa súbežne s oznámením o novom prístupe s dôrazom na spotrebiteľov energie. Cieľom je, aby sa tieto oblasti stali základom budúceho energetického systému, pričom prvým výstupom bude revidovaná smernica o označovaní energetickými štítkami.

2. VYTVORENIE NOVÉHO TRHU EÚ S ELEKTRINOU

2.1. Zabezpečenie fungovania trhu

Plne funkčný celoeurópsky trh s elektrinou je najlepšou zárukou toho, že elektrinu možno spotrebiteľovi kedykoľvek dodať s minimálnymi nákladmi.

2.1.1. Vytvorenie cezhraničných krátkodobých trhov

Hodnota elektriny sa mení v závislosti od času a miesta, kde sa vyrobí a spotrebúva. Ceny by túto skutočnosť mali zohľadňovať – vzniknú tak správne a zmysluplné signály pre výrobu a investície. Nevyhnutne to znamená, že vysoké ceny budú signalizovať nedostatok výrobných kapacít, čo by malo viesť naštartovať „reakciu na strane spotreby“.

⁶ Rámcová stratégia odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy [COM(2015)80 final, 25.02.2015].

Základným kameňom efektívnej štruktúry trhu s elektrinou musia byť krátkodobé trhy, najmä vnútrodenne a vyrovnávacie. Pri ich návrhu treba myslieť na energetický systém budúcnosti s veľkými cezhraničnými tokmi a veľkým objemom variabilnej výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov. V mnohých členských štátoch možno fungovanie trhu výrazne zlepšiť jeho prepojením, zlepšením cezhraničných tokov, posilnením vnútrodenného obchodovania a reakcie na strane spotreby. Treba odstrániť obmedzenia cenotvorby, skrátiť vnútrodenné oneskorenie (lead time) i obchodovacie intervaly a časy uzávierky treba viac priblížiť reálnemu času.

Bezpečnú prevádzku siete komplikuje rýchly rozvoj variabilných obnoviteľných zdrojov energie – strana spotreby i konvenčné elektrárne musia byť schopné a motivované na tento problém flexibility reagovať. Potrebnú flexibilitu by zvýšila integrácia akumulácie na trhu s elektrinou: elektrina by sa mala akumulovať v čase prebytku a nízkych cien a následne uvoľňovať, keď je vo výrobe pokles a ceny stúpajú, čím sa vyrovnajú výkyvy.

Na tento účel treba najmä zriadiť celoeurópsky systém cezhraničného vnútrodenného obchodovania – v prípade denného obchodovania sa to už podarilo. V záujme zvýšenia efektívnosti a účinnosti budú musieť vyrovnávacie trhy pokrývať väčšie územia než v súčasnosti. Zníži sa tým potreba záložnej výroby a európsky energetický systém bude môcť plne využiť potenciál obnoviteľnej energie. Doplnkom by mal byť spoločný prístup k riadeniu preťaženia siete. Určitý obmedzený počet širších vyrovnávacích regiónov by mala v európskom kontexte určovať potreba siete a nie vnútroštátne hranice. Podobne aj cenové zóny veľkoobchodu s elektrinou by mali odrážať dostupnosť prenosovej kapacity a nielen hranice členských štátov.

2.1.2. Podpora dlhodobých trhov umožňujúcich investície

Z investičného pohľadu sú dlhodobé cenové signály rovnako dôležité ako riadne fungovanie krátkodobých trhov. Ďalším významným investičným signálom v súvislosti s dekarbonizáciou je reformovaný európsky trh s uhlíkom, ktorý sa vyznačuje fungujúcou rezervou stability trhu a ďalšími opatreniami uvedenými v návrhu preskúmania systému ETS, ktorý sa prijíma spolu s týmto oznámením.

Musíme zabezpečiť, aby boli tieto trhy skutočne otvorené všetkým účastníkom. Konvenční výrobcovia, pružná spotreba, technológie uskladňovania energie, obnoviteľné zdroje, noví poskytovatelia energetických služieb a nielen etablovaní hráči – všetci potrebujú účinný prístup na dlhodobé trhy signalizujúce, ktoré investície majú hospodársky zmysel a kde by sa mali realizovať.

Na niektorých trhoch viedol masový prechod na kapitálovo náročnú výrobu veternej a solárnej elektriny pri takmer nulových hraničných nákladoch k dlhším obdobiam nízkych spotových cien, ako aj k zníženiu prevádzkových hodín konvenčnej výroby. Za takýchto okolností je nevyhnutnou podmienkou trhov s elektrinou, ktoré vysielajú tie správne cenové signály pre investície do adekvátnej kapacity, aby ceny odrážali nedostatok počas spotrebných špičiek a aby investori verili, že sa to premietne do dlhodobých cenových signálov.

Umožnenie nárastu veľkoobchodných cien v časoch spotrebných špičiek alebo nedostatku na strane výroby ešte nemusí znamenať vystavenie odberateľov vyšším alebo premenlivejším cenám. Dobre fungujúce dlhodobé trhy umožnia dodávateľom a výrobcovi riadiť cenové výkyvy na spotových trhoch – kde môžu výrobcovia dodávateľom a odberateľom prakticky predávať poistenie pred cenovými výkyvmi

a zároveň zlepšiť dlhodobé investičné signály. Účastníci trhu vrátane výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov by mali byť schopní hedgingom sa chrániť pred cenovou volatilitou a rizikom spojeným s objemami – neistotu spojenú s nárastom cien tak môžu pretaviť na plánované a bezpečné výnosy. Preto je nevyhnutné umožniť cenové fluktuácie na krátkodobých trhoch a prepojiť ich s tými dlhodobými.

Dlhodobé zmluvy medzi účastníkmi trhu môžu pomôcť zmierniť investičné riziko pri kapitálovo náročných investíciách potrebných v sektore elektriny, čím uľahčia prístup ku kapitálu najmä v sektore nízkouhlíkových technológií pri rozumných nákladoch. Preto je dôležité podporovať dostupnosť vhodných dlhodobých produktov a určiť prípadné prekážky konkurencie v oblasti dlhodobých zmlúv. Pri uzatváraní dlhodobých zmlúv na energetických burzách sa od zmluvných strán často vyžadujú záruky. Keďže ich poskytnutie môže byť nákladné, mali by sa vyhodnotiť mechanizmy na zníženie príslušných nákladov, ktoré by však zároveň stále obmedzovali riziko spojené s neplnením protistrany.

2.1.3. Infraštruktúra fungujúceho trhu

Dobre prepojená európska energetická sieť má zásadný význam pre energetickú bezpečnosť Európy, pre väčšiu hospodársku súťaž na vnútornom trhu prinášajúcu konkurencieschopnejšie ceny, ako aj pre tie správne cenové signály investícií do dosahovania cieľov v oblasti dekarbonizácie a klímy, ku ktorým sa Európska únia zaviazala⁷.

Jednou z kľúčových priorít pri implementácii stratégie energetickej únie je preto dokončenie infraštruktúrnych prepojení, ktoré skutočne integrovanému trhu stále chýbajú, a umožnenie na to potrebných investícií.

Hlavným nástrojom fyzickej integrácie vnútroštátnych trhov s elektrinou a diverzifikácie ich zdrojov energie sú projekty spoločného záujmu (PCI)⁸. Mnohé z navrhovaných prepojení infraštruktúry zohrajú kľúčovú úlohu pri zvládaní premenlivosti obnoviteľných zdrojov medzi krajinami ako Nórsko a Spojené kráľovstvo, Francúzsko a Španielsko či Nórsko, Holandsko a Nemecko. Projekty v oblasti energetiky vrátane projektov energetickej infraštruktúry sa podporia aj z Európskeho fondu pre strategické investície, ktorým sa dopĺňa existujúce financovanie z Nástroja na prepájanie Európy. Okrem toho sa využije aj Európske centrum investičného poradenstva, ktoré verejným i súkromným realizátorom poskytne expertízu a technickú pomoc pri návrhu a štruktúrovaní finančne rentabilných investičných projektov.

⁷ COM(2015) 82 final z 25. februára 2015 – oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Dosiahnutie miery prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 % – Príprava európskych elektrických sietí na rok 2020.

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 347/2013 zo 17. apríla 2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES a menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 713/2009, (ES) č. 714/2009 a (ES) č. 715/2009.

2.2. Prispôsobenie trhovej štruktúry obnoviteľným zdrojom a systémov podpory trhom

Na splnenie cieľa energetickej únie, ktorým je vedúce postavenie EÚ v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, bude treba vytvoriť prostredie, kde obnoviteľné zdroje dokážu prilákať potrebné investície. Nízkorozpočtové financovanie kapitálovo náročných obnoviteľných zdrojov si vyžaduje stabilný investičný rámec, ktorý znižuje regulačné zaťaženie a riziko.

2.2.1. Trh pripravený na obnoviteľné zdroje energie

Pri rozhodovaní o investíciách do obnoviteľných zdrojov treba zohľadniť prirodzené predpoklady danej zemepisnej lokality, dostupnosť siete, akceptáciu verejnosťou, miesto spotreby a administratívne ako aj investičné podmienky vrátane daní a poplatkov. Všetky tieto faktory sú relevantné z hľadiska výrobných nákladov. Fungujúci trh so správne stanovenými cenovými zónami tak bude signalizovať, kde a kedy elektrinu vyrobiť z obnoviteľných zdrojov.

Úspešná integrácia výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov do systému si zároveň vyžaduje pružné trhy s väčším počtom účastníkov tak na strane ponuky, ako aj dopytu. Vytvorenie likvidných a lepšie integrovaných krátkodobých trhov pomôže zvýšiť flexibilitu a umožní výrobcovi energie z obnoviteľných zdrojov rovnocenne súťažiť s výrobcami konvenčnej energie. Rovnako treba podporovať trhy riadenia rizika spojeného s objemom.

Podobne možno flexibilitu potrebnú na integráciu obnoviteľných zdrojov energie na trh podporiť zlepšením prepojení a umožnením reakcie na strane spotreby. Odberatelia však dnes nie sú dosť motivovaní, aby svoje spotrebiteľské správanie menili v závislosti od meniacej sa situácie na strane ponuky. Okrem toho existujú aj regulačné prekážky a diskriminačné pravidlá, ktoré zákazníkom alebo agregátorom konajúcim v ich mene bránia využívať reakciu na strane spotreby (vrátane riadenia uskladňovania) a zapájať sa do trhu s elektrinou za rovnakých podmienok ako výrobcovia.

Zvýšenie trhovej flexibility umožní výrobcovi elektriny z obnoviteľných zdrojov plnohodnotnú účasť na trhu, čo platí aj z hľadiska vyváženia ich portfólia. Mali by tiež sami môcť prispievať k zvyšovaniu flexibility systému. Treba prehodnotiť existujúce ustanovenia, ktoré vylučujú konkrétne zdroje výroby elektriny z uplatňovania bežných trhových pravidiel.

2.2.2. Podpora obnoviteľných zdrojov energie vhodných pre trh

Takáto reforma trhu spolu s posilnením systému EU ETS je základným krokom k vytvoreniu podmienok, ktoré napokon umožnia, aby investície do novej kapacity výroby energie z obnoviteľných zdrojov diktoval trh.

Medzitým by sa výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov mala podľa potreby podporovať trhovými systémami, ktoré riešia zlyhania trhu, zaisťujú nákladovú účinnosť a predchádzajú nadmernej kompenzácii či deformácii trhu v súlade s usmernením o štátnej pomoci⁹.

⁹ Oznámenie Komisie – Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1 – 55).

Systémy podpory energie z obnoviteľných zdrojov majú takmer vždy len vnútroštátny záber. Koordinovanejší regionálny prístup k energii z obnoviteľných zdrojov – vrátane systémov podpory – by mohol mať veľký prínos, okrem iného podporou nákladovo účinného rozvoja výroby z obnoviteľných zdrojov v optimálnych zemepisných lokalitách. Rozšírilo by to trh s energiou z obnoviteľných zdrojov, uľahčilo jej integráciu a podporilo čo najefektívnejšie využívanie. Hoci členské štáty sú posilnenej regionálnej spolupráci čoraz otvorenejšie, stále sa stretávajú s určitými ťažkosťami, ktoré by mohol vyriešiť konkrétny rámec cezhraničnej účasti na systémoch podpory.

2.3. Prepojenie veľkoobchodného a maloobchodného trhu v záujme nového dôrazu na spotrebiteľa

Integrácia vnútorného trhu by sa nemala končiť na úrovni veľkoobchodu. Aby sa plne využil potenciál európskeho vnútorného trhu s energiou, musí maloobchodný trh s elektrinou ponúknuť odberateľom (domácnostiam, podnikom a priemyslu) možnosť aktívnej a prínosnej účasti na transformácii energetického systému Európskej únie. Nevyhnutne ide o jeden z cieľov novej trhovej koncepcie, ktorý si bude vyžadovať zásadnú zmenu roly odberateľa na trhu s elektrinou.

Stále pretrvávajú mnoho prekážok plnohodnotnej účasti odberateľov na energetickom trhu. Rezervy v primeranej informovanosti o nákladoch a spotrebe či transparentnosti ponúk vedú na mnohých maloobchodných trhoch k nedostatočnej hospodárskej súťaži. Navyše nie sú dostatočne vyvinuté trhy s energetickými službami v sektore bývania.

Rola aktívneho odberateľa energie by nemala byť komplikovaná ani časovo náročná. Už existujú technológie, ktoré spotrebiteľom umožnia plnohodnotnú účasť na transformácii energetického systému. Regulačné zásahy ako cenové stropy, cenová regulácia, deformujúce zdaňovanie či iné štátne zásahy však vedú k cenám, ktoré neposkytujú odberateľom potrebné signály a hodnotu, aby sa na trhu zapájali. Potenciál optimálnej reakcie na strane spotreby tak zostáva nevyužitý. Znamená to, že domácnosti, podniky ani priemysel momentálne nie sú dosť motivovaní k účasti na trhoch s elektrinou.

Kľúčové sú teda primerané cenové signály. To zahŕňa užšie prepojenie veľkoobchodného a maloobchodného trhu – najmä tým, že ceny pre koncových odberateľov budú odrážať výkyvy vo veľkoobchodných cenách. Ďalšou otázkou sú sieťové tarify, ktoré treba navrhnuť tak, aby neodrádzali od reakcie na strane spotreby, ale zároveň aby zaistovali spravodlivý príspevok na krytie sieťových nákladov.

Okrem toho existujú aj ďalšie regulačné prekážky a diskriminačné pravidlá, ktoré zákazníkom alebo agregátorom konajúcim v ich mene bránia využívať možnosť reakcie na strane spotreby (vrátane riadenia uskladňovania) a zapájať sa do trhu s elektrinou za rovnakých podmienok ako výrobcovia. Najzjavnejšou z nich je existencia regulovaných cien, ktoré koncovému odberateľovi blokujú trhové cenové signály. Trhové pravidlá navyše zatiaľ nie vždy podporujú účasť agregátorov. Možno by bolo vhodné vypracovať spoločný prístup k tvorbe štruktúry trhu, ktorá umožní reakciu na strane spotreby ako rovnocennú konkurenciu výrobcov.

OTÁZKY

1. Boli by ceny odrážajúce skutočný nedostatok (z hľadiska času a miesta) významnou zložkou budúcej trhovej koncepcie? Bude v tejto súvislosti potrebné, aby ceny odrážali aj nedostatok dostupnej prenosovej kapacity?
2. Aké výzvy a príležitosti by mohli ceny odrážajúce skutočný nedostatok priniesť? Ako tieto výzvy riešiť? Mohli by takéto ceny viesť k situácii, kde by už neboli potrebné kapacitné mechanizmy?
3. Pokrok v zjednocovaní rozdrobených vyrovnávacích trhov je pomalý. Mala by sa EÚ pokúsiť tento proces urýchliť – v prípade potreby aj zákonnými opatreniami?
4. Čo možno urobiť v záujme bezproblémovej implementácie dohodnutej vnútrodennej platformy EÚ?
5. Vyžaduje si investičná istota v záujme nových výrobných kapacít dlhodobé zmluvy medzi výrobcami a odberateľmi? Aké prípadné prekážky bránia vzniku takýchto dlhodobých hedgingových produktov? Zohráva pri vývoji trhov s dlhodobými zmluvami nejakú úlohu verejný sektor?
6. Do akej miery sú podľa vás rozdielne dane a poplatky¹⁰ za elektrinu v jednotlivých členských štátoch rušivé z hľadiska efektívneho smerovania investícií, resp. do akej miery bránia voľnému toku energie?
7. Čo treba urobiť, aby sa investície do obnoviteľných zdrojov energie viac riadili trhovými signálmi?
8. Čo podľa vás prípadne bráni plnej integrácii výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov na trh (vrátane vyrovnávacieho a vnútrodeného) a uplatňovaniu prednostného poradia?
9. Mali by členské štáty pristupovať k systémom podpory obnoviteľných zdrojov energie koordinovanejšie? Aké sú hlavné prekážky regionálnych systémov podpory a ako by sa dali odstrániť (napríklad legislatívne)?
10. Aké hlavné prekážky treba podľa vás prekonať na naštartovanie reakcie na strane spotreby (napr. nedostatočná cenová flexibilita, (regulačné) prekážky pre agregátorov / zákazníkov, nedostupnosť technológií inteligentnej domácnosti, chýbajúca povinnosť ponúkať koncovým odberateľom možnosť účasti na vyrovnávacom trhu prostredníctvom systému reakcie na strane spotreby, atď.)?

3. ZINTENZÍVNIENIE REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE V INTEGROVANOM SYSTÉME ELEKTRICKEJ ENERGIE

Potreba bezpečného a nákladovo efektívneho rozvoja a riadenia systému elektrickej energie si vyžaduje posilnenú koordináciu a spoluprácu všetkých aktérov vnútorného trhu s energiou. V niektorých prípadoch to bude zahŕňať prechod z vnútroštátnych na regionálne alebo dokonca celoeurópske prístupy.

¹⁰ Môže ísť o všeobecné zdaňovanie (DPH, spotrebné dane) alebo osobitné poplatky na podporu cielených politík v oblasti energetiky a/alebo klímy.

3.1. Regionálna koordinácia vnútroštátnych politík

Plne funkčný vnútorný trh s energiou si vyžaduje, aby členské štáty pri tvorbe energetických politík koordinovali svoju činnosť a spolupracovali so susedmi. Zároveň treba zabezpečiť, aby sa všetky regionálne iniciatívy vyvíjali koherentne a viedli k plne integrovanému trhu s energiou. V prípade fragmentácie vnútroštátnych systémov by sa mala regionálna spolupráca stať neoddeliteľnou súčasťou účinného riadenia energetickej únie a podľa potreby prvým krokom k celoeurópskej harmonizácii.

Regionálna spolupráca členských štátov bude kľúčová aj pri úspornejšom dosahovaní dohodnutých cieľov na úrovni EÚ (napr. lepšie využívanie mechanizmov spolupráce v záujme dosiahnutia cieľa v oblasti obnoviteľných zdrojov), čo podporí integráciu vnútorného trhu s energiou a posilní energetickú bezpečnosť. Príklady politickej spolupráce v energetických otázkach – napríklad v rámci päťstranného fóra, iniciatívy pre elektrickú sieť na mori krajín Severného mora (NSCOGI), plánu prepojenia baltského trhu s energiou (BEMIP): <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/infrastructure/baltic-energy-market-interconnection-plan>, novej skupiny pre prepojenie juhozápadnej Európy: <https://ec.europa.eu/energy/en/news/high-level-group-energy-infrastructure-south-west-europe-created> či skupiny pre plynárenskú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/infrastructure/central-and-south-eastern-europe-gas-connectivity> – sú krokmi správnym smerom. Regionálna spolupráca by sa však nemala obmedzovať len na členské štáty EÚ, resp. zastavovať na jej hraniciach. Uplatňovanie legislatívy tretieho balíka susednými krajinami vrátane zmluvných strán Energetického spoločenstva zaisťuje prínos vnútorného trhu aj mimo EÚ. Na regionálnych fórach by sa mali takisto vyhodnotiť a zohľadniť riziká nevyhnutne spojené s prílišnou závislosťou od tretích krajín, ktoré sa rozhodnú legislatívu EÚ o vnútornom trhu neuplatniť. Posilňovanie regionálnej spolupráce je jedinečnou príležitosťou pre rýchlejší a nákladovo účinnejší pokrok smerom k integrovanému trhu.

3.2. Zlepšovanie prepojení

Vzhľadom na jasné výhody lepšieho prepojenia Komisia v balíku o energetickej únii predstavila podrobnú stratégiu, ako sa dostať na cieľových 10 % prepojenia¹¹, a v roku 2016 plánuje vydať oznámenie o tom, ako naplniť ešte ambicióznejší cieľ prepojenia na úrovni 15 %, ako vyžaduje Európska rada.

Kapacita prepojenia je medzi viacerými krajinami stále pomerne nízka a nepokryje očakávané toky elektriny. Na fyzickú integráciu vnútroštátnych trhov s elektrinou a diverzifikáciu ich zdrojov energie sú nevyhnutné projekty spoločného záujmu (PCI), ktoré zavádza nariadenie o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru¹². Napríklad Pobaltie zatiaľ stále nie je súčasťou synchronnej oblasti kontinentálna Európa. Rovnako sa dohodlo, že regionálnu spoluprácu na posilnenie prepojení treba zintenzívniť najmä v Pobaltí, na Pyrenejskom polostrove, v oblasti Severného mora, ako aj v strednej a juhovýchodnej Európe. Zvážia sa aj ďalšie prepojenia s okolitými regiónmi ako napríklad južné Stredozemie či západný Balkán.

¹¹ COM(2015) 82 final z 25. februára 2015 – oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Dosiahnutie miery prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 % – Príprava európskych elektrických sietí na rok 2020.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 347/2013 zo 17. apríla 2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1364/2006/ES a menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 713/2009, (ES) č. 714/2009 a (ES) č. 715/2009.

Na riadenie systému a identifikáciu oblastí, kde sú potrebné nové prepojenia, sa prevádzkovatelia prenosových sústav musia byť schopní spoľahnúť na cenotvorbu spotových a veľkoobchodných trhov. Príjmy z poplatkov za preťaženie – teda výnosy pochádzajúce z prenosu elektriny z oblastí s nízkymi cenami do tých s vyššími – sú síce často veľké, no momentálne sa zriedka využívajú na budovanie alebo posilňovanie prepojení. To by sa malo zmeniť a tieto prostriedky by sa dali účinne využiť na budovanie európskeho systému elektrickej energie.

3.3. Spolupráca medzi prevádzkovateľmi sústav

V takejto integrovanej elektrizačnej sústave musí byť operačné plánovanie a rozhodovanie v každom okamihu jednotné. Regionálna spolupráca a regionálne rozhodovanie majú osobitný význam pre bezpečnú prevádzku systému. Vytvorenie regionálnych operačných centier pomôže účinne plánovať a riadiť cezhraničné toky elektriny v prenosových sústavách aj v reálnom čase. Významnými prvými krokmi k ďalšej regionálnej koordinácii a integrácii prevádzky systémov sú existujúce regionálne iniciatívy bezpečnostnej spolupráce (Regional Security Cooperation Initiatives, RSCI) – tie by postupne mali nadobudnúť rozhodovacie právomoci a mohli by napokon pripraviť pôdu pre celoeurópsku koordináciu prevádzky systému.

Európska sieť prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrinu (ENTSO-E) v súčasnosti zohráva dôležitú úlohu pri koordinácii prevádzkovateľov prenosových sústav (PPS) a príprave sieťových predpisov. Potreba posilnenej koordinácie prevádzkovateľov prenosových sústav si môže okrem zriadenia regionálnych operačných centier vyžadovať aj posilnenie právomocí siete ENTSO-E, čo by si zároveň vyžadovalo zmeny v jej štruktúre riadenia a jej podiele na účinnej správe energetickej únie.

V kontexte silnejúcej integrácie európskych prenosových sústav môže byť zároveň potrebné prehodnotiť rámec príjmov ich prevádzkovateľov (tarify, poplatky za preťaženie a kompenzácia medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav), aby dával všetkým prevádzkovateľom prenosových sústav tie správne stimuly.

Rozširovanie a optimálne riadenie siete je potrebné aj na distribučnej úrovni, keďže distribučné siete sú nevyhnutné na integráciu decentralizovanej lokálnej výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Bude treba zaviesť nové postupy, ktoré motivujú prevádzkovateľov distribučných sústav (PDS) k využívaniu lokálnej flexibility a nákladovo účinnému riešeniu nových výziev. V tejto súvislosti treba prehodnotiť úlohu PDS. Mali by to byť neutrálni trhoví sprostredkovatelia, ktorí umožňujú vývoj trhových odberateľských služieb tretích strán. Platí to najmä tam, kde majú PDS zodpovednosť za inteligentné merania a následné spracovanie údajov. Otázky vlastníctva údajov a ich zabezpečenia pred kybernetickými útokmi treba uspokojivo vyriešiť bez ohľadu na to, či zodpovednosť ponesú PDS alebo iní poskytovatelia služieb.

Takisto môže byť potrebné zvážiť, či sú prevádzkovatelia distribučných sústav dostatočne angažovaní v európskych regulačných orgánoch a účinnom riadení energetickej únie. Sieťové tarify treba navyše navrhnuť tak, aby motivovali k efektívnemu využívaniu siete a zaručovali spravodlivé prispievanie na sieťové náklady, no aby neodrádzali od reakcie na strane spotreby.

Posilňovanie inteligentnej elektrizačnej sústavy od najvyšších napäťových úrovní až po jednotlivé domácnosti môže pomôcť nákladovo účinnejšie zvládnuť variabilnú a decentralizovanú výrobu elektriny a znížiť alebo odložiť potrebu nových vedení, prepojení či kapacitných mechanizmov. Užšia spolupráca PDS a PPS v otázkach sieťového plánovania a prevádzky je teda kľúčová a treba v nej pokračovať.

3.4. Prispôsobenie regulačného rámca integrovaným trhom

Integrovaná prevádzka elektrizačných sústav a pravidiel obchodovania si vyžaduje zosúladený regulačný dohľad. Prirodzeným dôsledkom trhovej integrácie je posilnenie úlohy Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) v oblasti dohľadu nad efektívnym fungovaním integrovaných trhov a cezhraničnej infraštruktúry.

ACER v súčasnosti vydáva najmä odporúčania a stanoviská a má veľmi obmedzené rozhodovacie právomoci. Úmerne s intenzívnejšou spoluprácou prevádzkovateľov sústav môže byť potrebné posilniť právomoci a nezávislosť agentúry ACER, aby dokázala podľa potreby vykonávať regulačnú funkciu na celoeurópskej úrovni. Agentúra by potom plnila funkciu rozhodcu pri regionálnych sporoch alebo sporoch na úrovni EÚ.

V rámci posilňovania právomocí agentúry ACER by sa jej mohla udeliť právomoc prijímať priamo uplatniteľné a záväzné rozhodnutia o iniciatívach na úrovni EÚ a cezhraničných otázkach, pričom by sa zaviedli vykonávacie právomoci na zaistenie súladu s takýmito rozhodnutiami.

Revízia úlohy ENTSO-E a ACER ponúka príležitosť vyhodnotiť proces tvorby podrobných regulačných pravidiel fungovania trhu a sietí (sieťových predpisov a usmernení). ENTSO-E aj ACER sa na ich tvorbe intenzívne podieľajú.

Posilnenie regulačného rámca si môže vyžadovať aj integráciu subjektov, ktoré momentálne regulačnému dohľadu nepodliehajú, ako napríklad burzy elektrickej energie, ktoré na prepojených európskych trhoch s elektrinou zohrávajú kľúčovú úlohu a vykonávajú aj funkcie povahy prirodzeného monopolu. V regulačnom rámci bude treba podobne zohľadniť aj rastúce prepojenie maloobchodného a veľkoobchodného trhu.

OTÁZKY

11. Hoci trhy s elektrinou sú v rámci EÚ prepojené a sú napojené aj na jej susedov, sústavy stále prevádzkujú vnútroštátni prevádzkovatelia prenosových sústav (PPS). Regionálne iniciatívy bezpečnostnej koordinácie („RSCI“) ako stredisko CORESO alebo iniciatíva TSC majú dnes čisto poradnú úlohu. Mali by sa ich právomoci postupne rozšíriť (podľa potreby aj o rozhodovacie právomoci)? Je aktuálna vnútroštátna zodpovednosť za bezpečnosť systému prekážkou cezhraničnej spolupráce? Bola by vzhľadom na realitu integrovaného trhu vhodnejšia regionálna zodpovednosť za bezpečnosť systému?
12. Rozdrobený regulačný dohľad na úrovni jednotlivých štátov sa zdá neúčinný v harmonizovaných častiach systému elektrickej energie (napr. prepojenie trhu). Bolo by podľa vás posilnenie úlohy agentúry ACER prínosné?
13. Bolo by podľa vás prínosné posilnenie roly sietí ENTSO? Ako to dosiahnuť? Aký regulačný dohľad je potrebný?

14. Aká by mala byť budúca rola prevádzkovateľov distribučných sústav a aké pravidlá systému riadenia by sa na nich mali vzťahovať? Ako by sa mal vo svetle trhového a technologického vývoja upraviť prístup k údajom z meraní (manipulácia s údajmi, zaisťovanie ich ochrany atď.)? Sú potrebné ďalšie ustanovenia o správe údajov z meraní a o prístupe relevantných strán k nim (koncoví odberatelia, prevádzkovatelia distribučných sústav, prevádzkovatelia prenosových sústav, dodávatelia, tretie strany poskytujúce služby a regulačné orgány)?
15. Mal by existovať celoeurópsky prístup k distribučným tarifám? Ak áno, aké prvky by mal zahŕňať – napríklad štruktúra a/alebo zložky tarify (fixná, kapacitná vs. energetická, časová alebo priestorová diferenciácia) a zohľadňovanie vlastnej výroby?
16. Keďže burzy elektrickej energie sú neoddeliteľnou súčasťou prepojenia trhu, mali by sa zväžiť pravidlá ich riadenia?

4. EURÓPSKY ROZMER BEZPEČNOSTI DODÁVOK ENERGIE

Užšia cezhraničná trhovú integrácia a rozvoj krátkodobých i dlhodobých trhov s účinnou cenotvorbou (odrážajúc najmä potrebu novej kapacity) by mali vyslať tie správne investičné signály pre vstup nových výrobných zdrojov na trh a v prípade nadmernej kapacity zas signály na ich odstavenie.

Komisia podotýka, že v mnohých členských štátoch by sa dalo fungovanie trhu a bezpečnosť dodávok výrazne zlepšiť napríklad zavedením prepojenia trhu, zlepšením cezhraničných tokov, posilnením vnútrodenného obchodovania a strany spotreby, ako aj odstránením cenových stropov na veľkoobchodných trhoch. Všetky tieto opatrenia by zlepšili cenotvorbu a umožnili maximálne ceny v špičke, ktoré by sa mali premietnuť do lepších investičných signálov a celkovo uľahčiť intenzívnejšie využívanie energie z obnoviteľných zdrojov.

Viacero členských štátov dnes však do budúcich rokov očakáva neadekvátnu výrobnú kapacitu. Na riešenie tohto problému zaviedli alebo plánujú zaviesť kapacitné mechanizmy, ktoré zahŕňajú osobitné platby za dostupnú kapacitu miesto platenia za dodanú elektrinu.

Hoci za určitých okolností sú kapacitné mechanizmy potrebné, môžu byť nákladné a narúšať trh. Navyše môžu mariť cieľ odstraňovania environmentálne škodlivých dotácií, a to aj na fosílnych palivách¹³. Kapacitné mechanizmy by mali riešiť len skutočné zlyhania trhu a nie podporovať nehospodárnu či neudržateľnú výrobu¹⁴.

¹³ Pozri bod 220 oznámenia Komisie – Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020.

¹⁴ C(2013) 7243 – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie a SWD(2013) 438 final – pracovný dokument útvarov Komisie – Primeranosť výroby na vnútornom trhu s elektrickou energiou - usmernenie o verejnej intervencii.

Komisia nedávno začala odvetvový prieskum v oblasti kapacitných mechanizmov¹⁵ – prvý podľa pravidiel štátnej pomoci Európskej únie. Skúmať sa bude najmä to, či narúšajú hospodársku súťaž alebo obchod na vnútornom trhu s elektrinou.

4.1. Zosúladenie metód určovania primeranosti systému

V oznámení s názvom „*Realizácia vnútorného trhu s elektrickou energiou a čo najefektívnejšie využívanie verejnej intervencie*“¹⁶ Komisia vysvetlila, prečo by verejné orgány mali pravidelne objektívne a na základe faktov vyhodnocovať situáciu v oblasti primeranosti výroby. Smernica o bezpečnosti dodávok elektrickej energie¹⁷ vyžaduje, aby verejné orgány vo svojom členskom štáte pravidelne vyhodnocovali primeranú úroveň výroby.

Členské štáty EÚ momentálne pristupujú k určovaniu primeranosti výroby veľmi odlišne. V novembri 2013 žiadala skupina pre koordináciu v oblasti elektrickej energie harmonizovanú európsku metodiku vyhodnocovania primeranosti výroby a sieť ENTSO-E iniciovala verejnú konzultáciu svojej metodiky vyhodnocovania primeranosti výroby v roku 2014. Päťstranné fórum sa zároveň zaviazalo vypracovať vyhodnotenie primeranosti na regionálnej úrovni.

Štandardizovanejšie vyhodnocovanie v EÚ by muselo náležite zohľadniť prínos prepojení, cezhraničnú výrobu, variabilnú výrobu z obnoviteľných zdrojov energie, reakciu na strane spotreby a možnosti akumulácie, ako aj príslušný kontext európskej politiky vrátane očakávaného vývoja trhu s uhlíkom a politík energetickej efektívnosti („hodnotenie primeranosti systému“). Rozhodnutie o tom, či je kapacitný mechanizmus potrebný, by malo vychádzať z takéhoto štandardizovaného vyhodnotenia.

4.2. Štandardy spoľahlivosti

Na prepojených trhoch je spoľahlivosť sústav vzájomne závislá. Aj keď majú členské štáty legitímny dôvod na stanovenie odlišných štandardov primeranosti systému, ktoré berú do úvahy vnútroštátne podmienky, treba zohľadniť dosah na vnútorný trh. Ak členské štáty nezabezpečia primeranosť systému, zvýši to riziko ohrozenia bezpečnosti dodávok v celom širšom systéme. Toto konkrétne riziko je ešte väčšie tam, kde členské štáty uplatnili regulované ceny pod úrovňou nákladov, čo z dlhodobého hľadiska znamená nedostatok príjmov na krytie potrebných investícií. Opačným problémom je sklon k opatrnosti a „nadmerné poisťovanie sa“ pred rizikom prerušenia dodávok. To by mohlo viesť k vysokým nákladom a oslabiť schopnosť vnútorného trhu usmerňovať investície¹⁸.

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4891_sk.htm -
http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html

¹⁶ C(2013) 7243

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/89/ES z 18. januára 2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie a investícií do infraštruktúry (Ú. v. EÚ L 33, 4.2.2006, s. 22 – 27).

¹⁸ Pri porovnávaní štandardov primeranosti v susediacich sústavách skupina pre koordináciu v oblasti elektrickej energie zistila nejasnosti z hľadiska zodpovednosti za stanovovanie týchto štandardov primeranosti systému a bezpečnosti dodávok, pričom mnohé členské štáty žiaden formálny štandard nemajú.

Ak by všetky členské štáty stanovili jasné štandardy primeranosti systému, situácia by bola jasnejšia pre všetkých zainteresovaných. Komisia by v spolupráci s členskými štátmi mohla stanoviť rozsah prijateľných štandardov pre očakávané *nedobrovoľné* odpojenie odberateľov, v ktorých sa zohľadnia náklady neočakávaných prerušení dodávok pre hospodárstvo a spoločnosť.

4.3. Rámec na cezhraničné otvorenie kapacitných mechanizmov

Základom na rozhodovanie o tom, či je kapacitný mechanizmus potrebný, by malo byť celoeurópske monitorovanie bezpečnosti dodávok a jasné štandardy primeranosti systému. Existujúce opatrenia Komisie (najmä usmernenie o štátnej pomoci¹⁹) vyžadujú, aby členské štáty pri používaní kapacitných mechanizmov dodržiavali niekoľko dôležitých zásad. Predovšetkým by tieto mechanizmy nemali diskriminovať určité technológie (vrátane reakcie na strane spotreby či akumulácie) ani rozlišovať medzi poskytovateľmi novej či existujúcej kapacity, mali by poskytovať platby len za dostupnosť (MW) a umožňovať cezhraničnú účasť. Bez spoločných dohôd môže byť organizácia účinnej cezhraničnej účasti náročná.

Riešením by mohlo byť vytvorenie pravidiel na úrovni EÚ o cezhraničnej účasti v prípade uplatnenia kapacitných mechanizmov. Zahŕňalo by to stanovenie jasných rolí a zodpovedností jednotlivých strán (najmä výrobcov, poskytovateľov reakcie na strane spotreby a odberateľov, ako aj prevádzkovateľov prenosových sústav), ako aj rámca výpočtu a pridelovania cezhraničnej kapacity v rámci takýchto mechanizmov.

Ak sa však kapacitné mechanizmy veľmi líšia, cezhraniční poskytovatelia kapacity môžu byť pri účasti na rôznych schémach vystavení odlišným požiadavkám. To zvyšuje transakčné náklady a môže teda znížiť celkovú efektívnosť. Preto by mohlo byť rozumné na regionálnej úrovni vytvoriť jeden alebo niekoľko referenčných modelov kapacitného mechanizmu, čo by uľahčilo cezhraničnú účasť a minimalizovalo narušenie trhu.

Výsledky nedávno spusteného odvetvového prieskumu Komisie²⁰ poslúžia ako užitočný vstup pre budúce pravidlá v tejto oblasti. Návrh správy o prieskume sa uverejní na účely verejnej konzultácie koncom roka.

Otázky

17. Je potrebná harmonizovaná metodika posudzovania primeranosti elektrizačnej sústavy?
18. Aký by bol primeraný geografický rozsah harmonizovanej metodiky posudzovania primeranosti (napr. na úrovni EÚ, regionálna alebo vnútroštátna, prípadne zahŕňajúca susediace krajiny)?
19. Pomohlo by zosúladenie aktuálne odlišných štandardov primeranosti sústavy v rámci EÚ budovaniu efektívneho jednotného trhu?

¹⁹ Oznámenie Komisie – Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1 – 55).

²⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4891_sk.htm.

20. Bol by spoločný európsky rámec cezhraničnej účasti na kapacitných mechanizmoch prínosný? Ak áno, z akých prvkov by mal pozostávať? Bolo by prínosné vytvorenie referenčných modelov kapacitných mechanizmov? Ak áno, ako by mali vyzerat’?
21. Malo by rozhodnutie o zavedení kapacitného mechanizmu vychádzať z harmonizovanej metodiky posudzovania primeranosti elektrizačnej sústavy?

5. ĎALŠIE KROKY

Týmto konzultačným oznámením o štruktúre trhu s elektrinou sa začína verejná konzultácia o prvkoch novej trhovej koncepcie na účely prípravy prípadných budúcich legislatívnych i nelegislatívnych návrhov. Konzultačné oznámenie má dať všetkým zainteresovaným stranám príležitosť na poskytnutie spätnej väzby k predstavenej vízii a identifikovaným krokom potrebným na jej realizáciu. Bude doplnené o podrobnejšie a komplexnejšie otázky k určitým aspektom – najmä pokiaľ ide o bezpečnosť dodávok elektrickej energie.

Súbežne prijaté oznámenie o novom prístupe s dôrazom na spotrebiteľov energie predstavuje podrobnú víziu toho, ako by mohla vyzerat’ nová rola spotrebiteľa energie, a tiež uvádza potrebné kroky. Tromi piliermi potrebnými na naplnenie tejto vízie sú posilnenie postavenia odberateľov (domácností, podnikov a priemyslu), inteligentné domácnosti a siete, ako aj správa a bezpečnosť údajov. Opatrenia načrtnuté v oznámení o spotrebiteľoch nadväzujú na rozsiahle konzultácie s občanmi, spotrebiteľmi a zainteresovanými stranami vrátane verejnej konzultácie z prvej polovice roku 2014 a diskusií skupín odborníkov pod vedením Komisie²¹.

Prípadné legislatívne kroky v nadväznosti na dnešné oznámenia by mohli v závislosti od výsledkov budúcej práce zahŕňať zmenu týchto predpisov:

- smernica o elektrickej energii,
- nariadenie o elektrickej energii,
- nariadenie o agentúre ACER,
- nariadenie o infraštruktúre,
- smernica o bezpečnosti dodávok elektrickej energie,
- smernica o energetickej efektívnosti,
- smernica o obnoviteľných zdrojoch energie.

Práca bude mať vplyv aj na podobu viacerých sieťových predpisov, najmä predpisu o vyrovnávaní a o stavoch núdze a obnovení prevádzky. V budúcich návrhoch a posudzovaní ich vplyvu sa zohľadnia hospodárske dôsledky, ako aj vstupy z tohto konzultačného procesu.

Všetky otázky uvedené v tomto oznámení, ako aj osobitný dotazník o bezpečnosti dodávok elektriny sú k dispozícii na webových stránkach Komisie. Odpovede by sa mali zasielať len v súlade s tam uvedenými pokynmi²², najneskôr do 8. októbra 2015. Komisia plánuje uverejniť dokument so zisteniami, kde sa zhrnú hlavné výsledky tejto konzultácie. Zachová pritom dôvernosť prijatých odpovedí, ak o to poskytujúca strana požiadala a ak je takáto žiadosť odôvodnená.

²¹ Osobitná skupina GR ENER pre inteligentné siete, pracovná skupina pre zraniteľných spotrebiteľov v rámci občianskeho energetického fóra.

²² <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations>